

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(شناخت‌شناسی گروه‌های ستیزه‌جو - ۱)

سازمان تروریستی جبهه النصره در سوریه

تألیف:

علیرضا وحید

محسن ثابتی

دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی

مؤسسه چاپ و انتشارات

۱۳۹۷

سرشناسه	: وحید، علیرضا، ۱۳۵۶-
عنوان و نام پدیدآور	: سازمان تروریستی جبهه النصره در سوریه / تألیف علیرضا وحید، محسن ثابتی.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۲۱۶ ص.
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتاب حاضر در اصل پایان‌نامه مقطع کارشناسی مؤلف است.
موضوع	: جبهه النصره
موضوع	: تروریست‌ها — سوریه
موضوع	: Terrorists--Syria
شناسه افزود	: ثابتی، محسن، ۱۳۵۹-
شناسه افزود	: دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی، مؤسسه چاپ و انتشارات
رده‌بندی کنگره	: HV۶۴۳۱/۳س۲ ۱۳۹۷
رده‌بندی دیویی	: ۲۶۳/۰۱۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۴۱۰۳۳۴

مشخصات:

عنوان: سازمان تروریستی جبهه النصره در سوریه

مؤلفین: دکتر علیرضا وحید و محسن ثابتی

ناشر: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷

نوبت چاپ: اول

قیمت: ۱۸۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۸۵-۹۳-۱

«تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلی یا جزئی به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است.»

تهران: صندوق پستی ۱۴۳۸-۱۶۷۶۵

تلفن: ۲۲۴۶۹۷۳۹

مقدمه ناشر

با وقوع انقلاب اسلامی ایران و ارائه یک الگوی نظام سیاسی - دینی در مقابل لیبرال دموکراسی غرب، گفتمان اسلامی برای جایگاه ویژه‌ای یافت به گونه‌ای که پس از مدتی، پتانسیل‌های آن آشکارتر شده و تدبیر به یکی از مهم‌ترین و محوری‌ترین تحولات جهان شد؛ در این میان، با شروع تحولات جدید در خاورمیانه و وقوع انقلاب‌های عربی این فرصت ایجاد شد تا فضای بیش‌تر و بهتری برای رشد و نمو این گفتمان در نظام معنایی حکومت‌های خودکامه خاورمیانه فراهم شود، در حالی‌که این تصور در حال شکل‌گیری بود، رشد جریان‌های تکفیری این فرصت را با چالش مواجه ساخت؛ به گونه‌ای که اکنون حضور و رشد قابل توجه این جریانات، که از حمایت‌های همه‌جانبه سیاسی، ایدئولوژیکی، اقتصادی، نظامی و تسلیحاتی برخی کشورهای منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای برخوردارند، تبدیل به واقعیتی انکارناپذیر در تحولات منطقه‌ای و جهانی شد و آن‌ها را به بازیگرانی قدرتمند در عرصه سیاست جهانی تبدیل کرده است. گروه‌هایی هم‌چون داعش، جبهه النصره، فتح الشام، القاعده و ... از جمله این بازیگرانند که نظم سیاسی - امنیتی موجود در منطقه غرب آسیا را دستخوش تغییر و تحولات جدی کرده‌اند؛ تغییر و تحولی که بی‌ثباتی و ناامنی را در پی داشته است؛ شرایطی که وقوع آن بیش از هر چیز نتیجه فعالیت‌ها و به کارگیری فنون و روش‌های

سخت‌افزاری و نرم‌افزاری گوناگون این گروه‌هاست که در اقداماتی هم‌چون ترور، ربایش، حذف فیزیکی، عملیات روانی و ... متجلی شده و معضلات بسیاری را دامن‌گیر کشورهای متعدد ساخته است. لذا بازخوانی و مطالعه ابعاد، مبانی و ریشه‌های فکری و ساختاری، چگونگی شکل‌گیری این گروه‌ها و جریانات و نیز شناسایی تهدیدات و آسیب‌های وارده و شیوه مواجهه و مقابله با آن‌ها از سوی این جریان، امری مهم به نظر می‌رسد.

در این راستا، معاونت پژوهش و تولید علم دانشگاه در راستای مأموریت‌های خود بر آن شده، دست به تولید و انتشار مجموعه کتاب‌هایی بزند که در چارچوبی مشخص، بررسی و شناخت مبانی این گروه‌ها و جریانات را در دستور کار خود قرار دهد. این چارچوب متشکل از چهار فصل مشخص است که در قالب آن به تبارشناسی تاریخی، رفتارشناسی سیاسی - امنیتی، رفتارشناسی فعالیت پنهان و آینده‌شناسی و شناسایی فرصت‌ها و تهدیدات وارده از سوی این گروه‌ها می‌پردازد.

در تبارشناسی تاریخی، واکاوی ریشه‌ها و منشأ و مبانی فکری، گونه‌شناسی جریانات و شیوه‌های شکل‌گیری آن مورد مطالعه قرار می‌گیرد. موضوعاتی که در رفتارشناسی سیاسی - امنیتی به آن‌ها پرداخته می‌شود دربردارنده روابط گروه یا جریان خاص با حوزه جغرافیایی ساکن در آن، ارتباط با کشورهای منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای و نیز شیوه تعامل با سایر گروه‌ها و جریانات هم‌سو و غیرهم‌سو می‌شود. رفتارشناسی فعالیت پنهان به مطالعه و بررسی ابعاد ساختاری، شیوه‌های جذب و آموزش، تعداد نیروها، منابع مالی، اماکن حضور و فعالیت، شیوه‌ها و روش‌های مبارزه و تاکتیک‌های رزمی و نظامی و ساختار سازمانی می‌پردازد و در نهایت در آینده‌شناسی بررسی آخرین وضعیت گروه، نقاط آسیب‌پذیری و تهدید و چالش‌های ممکن و موجود از سوی این گروه‌ها و جریانات و نیز سناریوهای مقابله و معارضة، بحث شده است.

نوشتار پیش رو تحت عنوان "سازمان تروریستی جبهه النصره در سوریه" نخستین مجموعه از سلسله کتاب‌هایی است که با محوریت آشنایی با گروه‌ها و جریان‌ات تکفیری شکل گرفته است. امید است که انتشار این مجموعه و سایر تولیداتی که در آینده و با عنایت خداوند متعال در این حوزه صورت می‌گیرد مورد استقبال و توجه مخاطبین محترم قرار گیرد. لازم به ذکر است که معاونت پژوهش و تولید علم دانشگاه، آمادگی خود را برای دریافت نظرات کارشناسانه و حکیمانه خونسندگان گرامی جهت هر چه غنی‌تر و پربارتر شدن محصولات و رفع نواقص و خلاءهای انمالي اسلام می‌دارد.

معاونت پژوهش و تولید علم

فهرست مطالب

پیشگفتار	۱۵
فصل اول: تبارشناسی تاریخی	
مقدمه	۲۱
آغاز بحران در سوریه	۲۷
جریان‌های داخلی مخالف نظام سوریه	۳۶
مبانی فکری و عقیدتی گروه‌های تروریستی تکفیری	۳۸
مفهوم سلفی‌گری و ریشه‌های فکری آن در جهان اسلام	۳۸
گونه‌شناسی جریان‌های سلفی	۴۳
جریان سلفی محافظه‌کار	۴۴
جریان سلفی رادیکال (تکفیری‌ها)	۴۷
مبانی فکری جبهه النصره	۴۸
شکل‌گیری جبهه النصره	۵۴
داعش و النصره	۵۵

فصل دوم: رفتارشناسی سیاسی - امنیتی

روابط جبهه النصره با دولت سوریه	۶۱
گروه جبهه النصره در مطبوعات عربی	۶۲
تغییر نام جبهه النصره به جبهه فتح الشام	۷۰
اقدامات خشونت آمیز جبهه النصره	۷۷
مبارزه مسلحانه	۸۰
ارتباط با سایر کشورها	۸۲
حمایت‌های بن‌المالی	۹۸
روابط با سایر گروه‌ها	۹۹
جبهه النصره و ارتش آزاد سوریه	۱۰۰
جبهه النصره و حماس	۱۰۳
روابط جبهه النصره و القاعده	۱۰۳
سایر گروه‌های تکفیری حاضر در بحران سوریه	۱۰۵

فصل سوم: رفتارشناسی فعالیت پنهانی

ساختار گروه	۱۳۹
تشکیلات و رهبری	۱۴۶
ادغام گروه‌های تروریستی در شمال سوریه	۱۴۸
شخصیت‌های مهم	۱۵۰
پرچم‌های گروه	۱۵۶
آموزش	۱۵۷
شیوه‌های جذب	۱۵۷
منابع مالی	۱۶۳

۱۶۸	 استعداد نیرویی
۱۶۸	 شاخه‌های جبهه النصره
۱۶۹	 گردان‌های نظامی زنان
۱۷۰	 گروه سیف‌الله
۱۷۱	 جغرافیای فعالیت
۱۷۵	 روش‌ها، تکنیک‌های نفوذ و گسترش
۱۷۹	 تاکتیک‌های رزمی
۱۸۱	 مهم‌ترین عملیات‌ها

فصل چهارم: آینده شناسی تهدیدات جبهه‌النصره

۱۸۳	 مقدمه
۱۸۴	 آخرین وضعیت گروه
۱۸۶	 آینده جبهه النصره در سوریه
۱۹۵	 آخرین وضعیت عناصر ایرانی و آینده آنها
۱۹۸	 تهدیدات النصره به‌ویژه عناصر ایرانی آن برای امنیت ملی
۲۰۰	 سناریوی مطلوب برای مدیریت عناصر ایرانی
۲۰۱	 نتیجه‌گیری

منابع

۲۰۷	 (۱) منابع فارسی
۲۱۶	 (۲) منابع خارجی